Talnafræði

Leifareikningur, frumtölur o.fl.

Atli Fannar Franklín

10. mars 2019

Efnisyfirlit

Hvað er leifareikningur?

- Þegar við tölum um leifareikning erum við að tala um útreikninga sem eru allir gerðir á leifum einhverrar frumtölu p. Þá geymum við ávallt bara afgang tölunnar okkur þegar henni er deilt með p í stað þess að geyma töluna alla.

Hvað er leifareikningur?

- Þegar við tölum um leifareikning erum við að tala um útreikninga sem eru allir gerðir á leifum einhverrar frumtölu p. Þá geymum við ávallt bara afgang tölunnar okkur þegar henni er deilt með p í stað þess að geyma töluna alla.
- Samlagning virkar með hvaða tölu n sem er en til þess að margföldun virki eins og við viljum þurfum við að nota frumtölu p. Þetta er vegna þess að ef við vinnum með frumtölu þýðir $ab = 0$ að $a = 0$ eða $b = 0$. Ef við værum að reikna með t.d. 15 væri $5 \cdot 3 = 0$ hins vegar, sem við viljum ekki.

Hvað er leifareikningur?

- Þegar við tölum um leifareikning erum við að tala um útreikninga sem eru allir gerðir á leifum einhverrar frumtölu p. Þá geymum við ávallt bara afgang tölunnar okkur þegar henni er deilt með p í stað þess að geyma töluna alla.
- Samlagning virkar með hvaða tölu n sem er en til þess að margföldun virki eins og við viljum þurfum við að nota frumtölu p. Þetta er vegna þess að ef við vinnum með frumtölu þýðir $ab = 0$ að $a = 0$ eða $b = 0$. Ef við værum að reikna með t.d. 15 væri $5 \cdot 3 = 0$ hins vegar, sem við viljum ekki.
- Það að geyma 'bara' leifina getur samt sagt okkur heilmikið um niðurstöðuna. Einnig kemur oft fyrir að svar í dæmi sé svo stórt að það sé bara beðið um að skila leifinni.

Fleiri leifaaðgerðir

- Þegar við hefjum í veldi í leifareikningi hækkar talan ekki endilega, svo við erum oft beðin um að hefja tölu í afar stór veldi þegar við erum að framkvæma leifareikning. Hvernig má gera slíkt hratt? Það er augljóst hvernig má hefja í n-ta veldi í $\mathcal{O}(n)$ tíma. Hins vegar má gera það í $\mathcal{O}(\log(n))$ tíma!

Fleiri leifaaðgerðir

- Þegar við hefjum í veldi í leifareikningi hækkar talan ekki endilega, svo við erum oft beðin um að hefja tölu í afar stór veldi þegar við erum að framkvæma leifareikning. Hvernig má gera slíkt hratt? Það er augljóst hvernig má hefja í n-ta veldi í $\mathcal{O}(n)$ tíma. Hins vegar má gera það í $\mathcal{O}(\log(n))$ tíma!
- Við hefjum bara í annað veldi aftur og aftur til að komast nær veldinu í $\log$ tíma, með smá auka til þess að við endum örugglega í nákvæmlega rétta veldinu!

Fast mod pow

```cpp
#include <bits/stdc++.h>
using namespace std;
typedef long long ll;

ll modpow(ll b, ll e, ll m) {
    ll res = 1;
    while(e) {
        if(e & 1) res = ((res * b) % m + m) % m;
        b = ((b * b) % m + m) % m;
        e >>= 1;
    }
    return res;
}
```

En deiling?

- Hvernig deilum við þegar við erum að vinna með leif?

En deiling?

- Hvernig deilum við þegar við erum að vinna með leif?
- Það er svolítið snúnara og við þurfum að skoða nokkra aðra hluti fyrst til að geta svarað þessu. Fyrst skoðum við stærsta samdeili. Vitið þið hvernig má finna stærsta samdeili í tölvu?

En deiling?

- Hvernig deilum við þegar við erum að vinna með leif?
- Það er svolítið snúnara og við þurfum að skoða nokkra aðra hluti fyrst til að geta svarað þessu. Fyrst skoðum við stærsta samdeili. Vitið þið hvernig má finna stærsta samdeili í tölvu?
- Við notum reiknirit Evklíðs bara eins og það leggur sig!

En deiling?

- Hvernig deilum við þegar við erum að vinna með leif?
- Það er svolítið snúnara og við þurfum að skoða nokkra aðra hluti fyrst til að geta svarað þessu. Fyrst skoðum við stærsta samdeili. Vitið þið hvernig má finna stærsta samdeili í tölvu?
- Við notum reiknirit Evklíðs bara eins og það leggur sig!
- Æfing: Sýna að þetta sé $\mathcal{O}(\log(n))$ (hint: sýna að $a + b$ minnki um fjórðung eftir tvær ítranir sama hvað)

Reiknirit Evklíðs

```cpp
#include <bits/stdc++.h>
using namespace std;
typedef long long ll;

ll gcd(ll a, ll b) {
    return b == 0 ? a : gcd(b, a % b);
}
```

Reiknirit Evklíðs

- Skoðum þetta reiknirit samt aðeins nánar. Ef $a, b \in \mathbb{Z}$ og $d = gcd(a, b)$ kallast jafnan $ax + by = d$ Bézout-jafnan. Ef við greinum nákvæmlega hvað reiknirit Evklíðs gerir þá getum við séð að við getum lesið lausn á Bézout-jöfnunni út úr því sem reiknirit Evklíðs gerir.

Reiknirit Evklíðs

- Skoðum þetta reiknirit samt aðeins nánar. Ef $a, b \in \mathbb{Z}$ og $d = gcd(a, b)$ kallast jafnan $ax + by = d$ Bézout-jafnan. Ef við greinum nákvæmlega hvað reiknirit Evklíðs gerir þá getum við séð að við getum lesið lausn á Bézout-jöfnunni út úr því sem reiknirit Evklíðs gerir.
- Því ef við breitum forritinu að ofan bara aðeins, svo það haldi aðeins meira bókhald, þá getum við leyst þessa jöfnu frítt með.

Útvíkkaða reiknirit Evklíðs

```
#include <bits/stdc++.h>
using namespace std;
typedef long long ll;

ll egcd(ll a, ll b, ll& x, ll& y) {
    if (b == 0) {
        x = 1; y = 0;
        return a;
    }
    ll d = egcd(b, a % b, x, y);
    x -= a / b * y;
    swap(x, y);
    return d;
}
```

Deiling núna?

- Hvernig deilum við þá? Það er til ein auðveld leið sem notar litlu setningu Fermats. Hún segir að fyrir frumtölu p og $a < p$ þá sé $a^{p-1} = 1 \ (mod \ p)$. En þá sést að a^{p-2} sé margföldunarandhverfa. En þetta er yfirleitt ekki leiðin sem notuð er. Við notum reiknirit Evklíðs.

Deiling núna?

- Hvernig deilum við þá? Það er til ein auðveld leið sem notar litlu setningu Fermats. Hún segir að fyrir frumtölu p og $a < p$ þá sé $a^{p-1} = 1 \ (mod \ p)$. En þá sést að a^{p-2} sé margföldunarandhverfa. En þetta er yfirleitt ekki leiðin sem notuð er. Við notum reiknirit Evklíðs.
- Viljum finna margföldunarandhverfu a þegar við erum að vinna modulo p. Þá er stærsti samdeilir a og p jafn einum, svo útvíkkaða reiknirit Evklíðs gefur okkur lausn á $ax + py = 1$. En þessi jafna skoðuð modulo p er bara $ax = 1$, svo x er margföldunarandhverfa a modulo p.

Deiling núna?

- Hvernig deilum við þá? Það er til ein auðveld leið sem notar litlu setningu Fermats. Hún segir að fyrir frumtölu p og $a < p$ þá sé $a^{p-1} = 1 \ (mod \ p)$. En þá sést að a^{p-2} sé margföldunarandhverfa. En þetta er yfirleitt ekki leiðin sem notuð er. Við notum reiknirit Evklíðs.
- Viljum finna margföldunarandhverfu a þegar við erum að vinna modulo p. Þá er stærsti samdeilir a og p jafn einum, svo útvíkkaða reiknirit Evklíðs gefur okkur lausn á $ax + py = 1$. En þessi jafna skoðuð modulo p er bara $ax = 1$, svo x er margföldunarandhverfa a modulo p.
- Því fáum við mjög stutt og þægilegt forrit til að gera þetta með því að nota egcd fallið okkar.

Leifamargföldunarandhverfa

```cpp
#include <bits/stdc++.h>
using namespace std;
typedef long long ll;

ll mod_inv(ll a, ll m) {
    ll x, y;
    ll d = egcd(a, m, x, y);
    return (x % m + m) % m;
}
```

Efnisyfirlit

Frumtölutékk

- Hvernig gáum við hvort tala sé frumtala?

Frumtölutékk

- Hvernig gáum við hvort tala sé frumtala?
- Við skulum skoða þrjár leiðir til þess, byrjum á þeirri 'augljósu'.

Frumtölutékk

- Hvernig gáum við hvort tala sé frumtala?
- Við skulum skoða þrjár leiðir til þess, byrjum á þeirri 'augljósu'.
- Við deilum bara upp í töluna með smærri tölum og sjáum hvort við fáum alltaf einhvern afgang.

Frumtölutékk

- Hvernig gáum við hvort tala sé frumtala?
- Við skulum skoða þrjár leiðir til þess, byrjum á þeirri 'augljósu'.
- Við deilum bara upp í töluna með smærri tölum og sjáum hvort við fáum alltaf einhvern afgang.
- Það er samt margt sem má gera til að spara. T.d. þarf bara að skoða deila upp í kvaðratrótina af tölunni því ef tala er ekki frumtala er einhver þáttur minna en eða jafn kvaðratrót hennar.

Frumtölutékk

- Hvernig gáum við hvort tala sé frumtala?
- Við skulum skoða þrjár leiðir til þess, byrjum á þeirri 'augljósu'.
- Við deilum bara upp í töluna með smærri tölum og sjáum hvort við fáum alltaf einhvern afgang.
- Það er samt margt sem má gera til að spara. T.d. þarf bara að skoða deila upp í kvaðratrótina af tölunni því ef tala er ekki frumtala er einhver þáttur minna en eða jafn kvaðratrót hennar.
- Við þurfum líka (fyrir utan 2 og 3) bara að skoða deila á forminu $6k+1$ og $6k+5$ því 2 deilir $6k$, 3 deilir $6k+3$ og 2 deilir $6k+4$.

Frumtölutékk

- Hvernig gáum við hvort tala sé frumtala?
- Við skulum skoða þrjár leiðir til þess, byrjum á þeirri 'augljósu'.
- Við deilum bara upp í töluna með smærri tölum og sjáum hvort við fáum alltaf einhvern afgang.
- Það er samt margt sem má gera til að spara. T.d. þarf bara að skoða deila upp í kvaðratrótina af tölunni því ef tala er ekki frumtala er einhver þáttur minna en eða jafn kvaðratrót hennar.
- Við þurfum líka (fyrir utan 2 og 3) bara að skoða deila á forminu $6k+1$ og $6k+5$ því 2 deilir $6k$, 3 deilir $6k+3$ og 2 deilir $6k+4$.
- Saman gefur þetta okkur reiknirit sem keyrir í $\mathcal{O}(\sqrt{n})$ tíma.

Leifamargföldunarandhverfa

```cpp
#include <bits/stdc++.h>
using namespace std;
typedef long long ll;

bool isprime(ll n) {
    if(n < 2) return false;
    if(n == 2 || n == 3) return true;
    if(n % 2 == 0 || n % 3 == 0) return false;
    for(ll i = 5; i * i <= n; i += 6) {
        if(n % i == 0) return false;
        if(n % (i + 2) == 0) return false;
    }
    return true;
}
```

Hraðar?

- Getum við gert þetta hraðar?

Hraðar?

- Getum við gert þetta hraðar?
- Jáá... samt ekki.

Hraðar?

- Getum við gert þetta hraðar?
- Jáá... samt ekki.
- Við getum notað probabilistic prime testing, s.s. fall sem segir að inntakið sé *líklega* frumtala.

Hraðar?

- Getum við gert þetta hraðar?
- Jáá... samt ekki.
- Við getum notað probabilistic prime testing, s.s. fall sem segir að inntakið sé *líklega* frumtala.
- Það hljómar kannski grunsamlega en maður getur keyrt þetta forrit nokkra tugi skipta og þá eru líkurnar á því að forritið skili rangri niðurstöðu öll skiptin svo stjarnfræðilega litlar að maður myndi nýta tíma sinn betur við að hafa áhyggjur af tölvubilana af völdum geimgeisla.

Miller-Rabin pælingar

- Bendum fyrst á að ef $x^2 = 1 \ (mod \ p)$ þá má þátta þetta sem $(x-1)(x+1) = 0 \ (mod \ p)$ og þar sem p er frumtala þýðir það að $x = \pm 1 \ (mod \ p)$.

Miller-Rabin pælingar

- Bendum fyrst á að ef $x^2 = 1 \ (mod \ p)$ þá má þátta þetta sem $(x-1)(x+1) = 0 \ (mod \ p)$ og þar sem p er frumtala þýðir það að $x = \pm 1 \ (mod \ p)$.
- Tökum nú eitthvað $p > 2$ og $a < p$. Ritum $p - 1 = 2^s d$ þ.a. d sé odda. Þá með því að taka ferningsrót af jöfnunni $a^{p-1} = 1 \ (mod \ p)$ (sem er bara litla setning Fermats) þá annað hvort verður hægri hliðin einhvern tímann -1 og þá verðum við að stoppa, eða á endanum deilum við út öllum tvistum í veldi a. Því er annað hvort $a^d = 1 \ (mod \ p)$ eða $a^{2^r d} = -1 \ (mod \ p)$ fyrir eitthvað $0 \leq r \leq s-1$.

Miller-Rabin pælingar

- Bendum fyrst á að ef $x^2 = 1 \ (mod \ p)$ þá má þátta þetta sem $(x-1)(x+1) = 0 \ (mod \ p)$ og þar sem p er frumtala þýðir það að $x = \pm 1 \ (mod \ p)$.
- Tökum nú eitthvað $p > 2$ og $a < p$. Ritum $p - 1 = 2^s d$ þ.a. d sé odda. Þá með því að taka ferningsrót af jöfnunni $a^{p-1} = 1 \ (mod \ p)$ (sem er bara litla setning Fermats) þá annað hvort verður hægri hliðin einhvern tímann -1 og þá verðum við að stoppa, eða á endanum deilum við út öllum tvistum í veldi a. Því er annað hvort $a^d = 1 \ (mod \ p)$ eða $a^{2^r d} = -1 \ (mod \ p)$ fyrir eitthvað $0 \leq r \leq s-1$.
- Því til að afsanna að n sé frumtala reynum við að finna $a < n$ þ.a. $a^d \neq 1 \ (mod \ n)$ og $a^{2^r d} \neq -1 \ (mod \ n)$ fyrir öll $0 \leq r \leq s-1$.

Miller-Rabin pælingar frh.

- Að finna svona a hljómar langsótt, en í ljós kemur að hátt hlutfall talna virkar sem slíkt a ef n er ekki frumtala (að sýna þetta er aðeins of flókið til að fara í það hér).

Miller-Rabin pælingar frh.

- Að finna svona a hljómar langsótt, en í ljós kemur að hátt hlutfall talna virkar sem slíkt a ef n er ekki frumtala (að sýna þetta er aðeins of flókið til að fara í það hér).
- Því virkar reiknirit Miller-Rabin með því að velja handahófskennt a og sjá hvort það útiloki það að n sé frumtala.

Miller-Rabin pælingar frh.

- Að finna svona a hljómar langsótt, en í ljós kemur að hátt hlutfall talna virkar sem slíkt a ef n er ekki frumtala (að sýna þetta er aðeins of flókið til að fara í það hér).
- Því virkar reiknirit Miller-Rabin með því að velja handahófskennt a og sjá hvort það útiloki það að n sé frumtala.
- Því er reikniritið þannig að ef það segir p er ekki frumtala, þá er það nauðsynlega satt. En ef reikniritið segir p er frumtala þýðir það 'ég gat ekki útilokað það að p sé frumtala, það gæti samt verið ekki frumtala'.

Miller-Rabin pælingar frh.

- Að finna svona a hljómar langsótt, en í ljós kemur að hátt hlutfall talna virkar sem slíkt a ef n er ekki frumtala (að sýna þetta er aðeins of flókið til að fara í það hér).
- Því virkar reiknirit Miller-Rabin með því að velja handahófskennt a og sjá hvort það útiloki það að n sé frumtala.
- Því er reikniritið þannig að ef það segir p er ekki frumtala, þá er það nauðsynlega satt. En ef reikniritið segir p er frumtala þýðir það 'ég gat ekki útilokað það að p sé frumtala, það gæti samt verið ekki frumtala'.
- En ef við prófum mörg a þá eru líkurnar mjög svo okkur í hag. Láta má forritið taka inn breytu `it` sem segir hversu oft hún á að reyna og er þá hægt að stilla það eftir því hversu paranoid maður er. Þetta keyrir þá í $\mathcal{O}(it \log(n)^3)$ tíma fyrir stórar tölur n (s.s. þegar við erum farin að nota bigInt).

Miller-Rabin útfærsla

```
bool isprobablyprime(ll n, int it) {
    if(n % 2 == 0) return n == 2;
    if(n <= 3) return n == 3;
    ll d = n - 1, r = 0;
    while(d % 2 == 0) d >>= 1, r++;
    for(int i = 0; i < it; ++i) {
        ll a = (n - 3) * rand() / RAND_MAX + 2;
        ll x = modpow(a, d, n);
        if(x == 1 || x == n - 1) continue;
        for(ll j = 0; j < r - 1; ++j) {
            x = (x * x % n + n) % n;
            if(x == n - 1) continue;
        }
        return false;
    }
    return true;
}
```

Magnafsláttur

- En ef við viljum finna allar frumtölur undir n? Getum við fengið einhverskonar magnafslátt þá?

Magnafsláttur

- En ef við viljum finna allar frumtölur undir n? Getum við fengið einhverskonar magnafslátt þá?
- Já! Við notum sáldur Eratosthenes!

Magnafsláttur

- En ef við viljum finna allar frumtölur undir n? Getum við fengið einhverskonar magnafslátt þá?
- Já! Við notum sáldur Eratosthenes!
- Það er mjög einfalt reiknirit. Við byrjum í 2 og krossum út allar sléttar tölur upp að n. Svo förum við áfram að næstu tölu sem er ekki búið að krossa út og krossum út öll margfeldi af henni, rinse and repeat. Þegar við erum komin upp að n er búið að krossa út allt nema frumtölurnar.

Magnafsláttur

- En ef við viljum finna allar frumtölur undir n? Getum við fengið einhverskonar magnafslátt þá?
- Já! Við notum sáldur Eratosthenes!
- Það er mjög einfalt reiknirit. Við byrjum í 2 og krossum út allar sléttar tölur upp að n. Svo förum við áfram að næstu tölu sem er ekki búið að krossa út og krossum út öll margfeldi af henni, rinse and repeat. Þegar við erum komin upp að n er búið að krossa út allt nema frumtölurnar.
- Svo gerum við þetta aðeins hraðara með því að fara bara upp í rótina af n, krossa bara út tölur þar sem frumþátturinn okkar getur verið minnsti frumþátturinn o.s.frv. Þegar við förum að hellast yfir í biglnt verður tímaflækjan á þessu $\mathcal{O}(n \log(n) \log(\log(n)))$.

Eratosthenes útfærsla

```cpp
#include <bits/stdc++.h>
using namespace std;
typedef long long ll;

vector<bool> eratosthenes(ll n) {
    vector<bool> res(n + 1, true);
    res[0] = res[1] = false;
    for(ll i = 2; i * i <= n; ++i) {
        if(res[i]) {
            for(ll j = i * i; j <= n; j += i) {
                res[j] = false;
            }
        }
    }
    return res;
}
```

Frumþáttun

- Sáldur Eratosthenes er mjög gott til að frumþátta tölur því þá geymir maður bara frumþátt tölunnar í stað bool og er þá tala frumtala ef hún er sjálf geymd í sætinu sínu. Þá má frumþátta með því að deila út tölunni í sæti þess í sáldrinu aftur og aftur þar til maður fær út ás.

Frumþáttun

- Sáldur Eratosthenes er mjög gott til að frumþátta tölur því þá geymir maður bara frumþátt tölunnar í stað bool og er þá tala frumtala ef hún er sjálf geymd í sætinu sínu. Þá má frumþátta með því að deila út tölunni í sæti þess í sáldrinu aftur og aftur þar til maður fær út ás.
- En er til einhver hraðari leið til að frumþátta n?

Frumþáttun

- Sáldur Eratosthenes er mjög gott til að frumþátta tölur því þá geymir maður bara frumþátt tölunnar í stað bool og er þá tala frumtala ef hún er sjálf geymd í sætinu sínu. Þá má frumþátta með því að deila út tölunni í sæti þess í sáldrinu aftur og aftur þar til maður fær út ás.
- En er til einhver hraðari leið til að frumþátta n?
- Aftur er svarið jáááaa, samt ekki.

Frumþáttun

- Sáldur Eratosthenes er mjög gott til að frumþátta tölur því þá geymir maður bara frumþátt tölunnar í stað bool og er þá tala frumtala ef hún er sjálf geymd í sætinu sínu. Þá má frumþátta með því að deila út tölunni í sæti þess í sáldrinu aftur og aftur þar til maður fær út ás.
- En er til einhver hraðari leið til að frumþátta n?
- Aftur er svarið jáááaa, samt ekki.
- Við notum afmælisdagaþversögnina! Ef við höfum n möguleg gildi er viðbúið að við þurfum að taka tilviljanakennt gildi $\mathcal{O}(\sqrt{n})$ sinnum til að fá endurtekningu. Við munum nýta þetta til að finna frumþátt í n. En fyrst smá hliðarspor.

Floyd rásarleit

- Ef við höfum fall f sem tekur inn heiltölur, hvernig finnum við hvort $f(x+n) = f(x)$ fyrir eitthvað n (fyrir öll x stærri en eitthvað k)?

Floyd rásarleit

- Ef við höfum fall f sem tekur inn heiltölur, hvernig finnum við hvort $f(x+n) = f(x)$ fyrir eitthvað n (fyrir öll x stærri en eitthvað k)?
- Þetta er oft nytsamlegt að geta gert hratt og til þess notum við rásarleitarreiknirit Floyds, einnig þekkt sem skjaldböku- og hérareikniritið.

Floyd rásarleit

- Ef við höfum fall f sem tekur inn heiltölur, hvernig finnum við hvort $f(x+n) = f(x)$ fyrir eitthvað n (fyrir öll x stærri en eitthvað k)?
- Þetta er oft nytsamlegt að geta gert hratt og til þess notum við rásarleitarreiknirit Floyds, einnig þekkt sem skjaldböku- og hérareikniritið.
- Trikkið er að i er margfeldi af rásarlengd f þ.þ.a.a. $f(i) = f(2i)$. Því dugar að skoða þá jöfnu til að finna rásarlengd f. Þegar það er búið getum við farið til baka til að hvar rásin byrjar og útfrá því er auðvelt að finna raunverulega rásarlengd.

Floyd útfærsla

```cpp
#include <bits/stdc++.h>
using namespace std;
typedef pair<int,int> ii;

ii floyd(int (*f)(int), int x0) {
    int t = (*f)(x0), h = (*f)((*f)(x0));
    while(t != h) {
        t = (*f)(t);
        h = (*f)((*f)(h));
    }
    int mu = 0; t = x0;
    while(t != h) {
        t = (*f)(t);
        h = (*f)(h);
        mu++;
    }
    int lam = 1; h = (*f)(t);
    while(t != h) {
        h = (*f)(h);
        lam++;
    }
    // lengd rásar, upphafspunktur rásarhegðunar
    return ii(lam, mu);
}
```

Pollard rho þáttun

- Hugmyndin er nú sú að við látum $g(x) = x^2 + 1 \ (mod \ n)$ og búum til runu $x, g(x), g(g(x)), \ldots$ þar sem x er valið bara einhvern veginn. Köllum þessar tölur $x_1, x_2, \ldots$. Við reiknum svona gildi og tékkum hvort við fáum einhvern tímann $\gcd(x_i - x_j, n) > 1$. Þá er runan farin að endurtaka sig ekki bara modulo n heldur modulo d þar sem d deilir n. Þá gefur þessi stærsti samdeilir okkur tölu sem deilir n.

Pollard rho þáttun

- Hugmyndin er nú sú að við látum $g(x) = x^2 + 1 \ (mod \ n)$ og búum til runu $x, g(x), g(g(x)), \ldots$ þar sem x er valið bara einhvern veginn. Köllum þessar tölur $x_1, x_2, \ldots$. Við reiknum svona gildi og tékkum hvort við fáum einhvern tímann $\gcd(x_i - x_j, n) > 1$. Þá er runan farin að endurtaka sig ekki bara modulo n heldur modulo d þar sem d deilir n. Þá gefur þessi stærsti samdeilir okkur tölu sem deilir n.
- Ef $\gcd(x_i - x_j, n) = 1$ fyrir öll gildin sem við skoðum er annað hvort n frumtala eða okkur tókst bara ekki að finna frumþátt í n. Því prófum við nokkur upphafsgildi fyrir x yfirleitt og gefumst upp ef ekkert þeirra virkar. Þetta reiknirit er almennt bara notað á biglnt því það borgar sig ekki fyrir en þá, en við sýnum þetta hér fyrir long long bara til að sýna einhverja útfærslu.

Pollard rho útfærsla

```
ll rho(ll n) {
    vector<ll> seed = {2, 3, 4, 5, 7, 11, 13, 1031};
    for(ll s : seed) {
        ll x = s, y = x, d = 1;
        while(d == 1) {
            x = ((x * x + 1) % n + n) % n;
            y = ((y * y + 1) % n + n) % n;
            y = ((y * y + 1) % n + n) % n;
            d = gcd(abs(x - y), n);
        }
        if(d == n) continue;
        return d;
    }
    return -1;
}
```

Efnisyfirlit

Talnafræðiföll

- Nú með þessum aðferður hér á undan getum við frumþáttað tölu $n = p_1^{e_1} \dots p_r^{e_r}$. En hvað má nýta þetta í?

Talnafræðiföll

- Nú með þessum aðferður hér á undan getum við frumþáttað tölu $n = p_1^{e_1} \dots p_r^{e_r}$. En hvað má nýta þetta í?
- Þetta má nýta í föll eins og:

Talnafræðiföll

- Nú með þessum aðferður hér á undan getum við frumþáttað tölu $n = p_1^{e_1} \dots p_r^{e_r}$. En hvað má nýta þetta í?
- Þetta má nýta í föll eins og:

$$\text{Fjöldi deila } n : d(n) = \prod_{i=1}^{r} (e_i + 1)$$

Talnafræðiföll

- Nú með þessum aðferður hér á undan getum við frumþáttað tölu $n = p_1^{e_1} \dots p_r^{e_r}$. En hvað má nýta þetta í?
- Þetta má nýta í föll eins og:

$$\text{Fjöldi deila } n : d(n) = \prod_{i=1}^{r} (e_i + 1)$$

$$\text{Summa deila } n : \sigma(n) = \prod_{i=1}^{r} \frac{p_i^{e_i+1} - 1}{p_i - 1}$$

$$\text{Fjöldi talna minni en } n \text{ ósamþátta } n : \varphi(n) = n \prod_{i=1}^{r} \left(1 - \frac{1}{p_i}\right)$$

Kínverska leifasetningin

- Hvað ef við höfum jöfnuhneppi á forminu $a_i x = b_i \ (mod \ m_i)$ þar sem $i = 1, \ldots, n$? Hvernig leysum við slíkt?

Kínverska leifasetningin

- Hvað ef við höfum jöfnuhneppi á forminu $a_i x = b_i \ (mod \ m_i)$ þar sem $i = 1, \ldots, n$? Hvernig leysum við slíkt?
- Í slíkt notum við kínversku leifasetninguna!

Kínverska leifasetningin

- Hvað ef við höfum jöfnuhneppi á forminu $a_i x = b_i \ (mod\ m_i)$ þar sem $i = 1, \ldots, n$? Hvernig leysum við slíkt?
- Í slíkt notum við kínversku leifasetninguna!
- Það að reikna lausnina er samt rosalega ljótt og leiðinlegt. Við látum því duga að segja að ef m_i-in eru ósamþátta tvö og tvö, þá *er til* ótvírætt ákvörðuð lausn, og það dugar okkur yfirleitt. Mjög sjaldan þarf maður að reikna út raunverulegu lausnina.

Fast Fourier Transform

- Þetta, eins og flæðireikniritin förum við ekki í.

Fast Fourier Transform

- Þetta, eins og flæðireikniritin förum við ekki í.
- Hins vegar, eins og flæðireikniritin, eru mörg þyngri keppnisforritunardæmi sem byggja á þessu.

Fast Fourier Transform

- Þetta, eins og flæðireikniritin förum við ekki í.
- Hins vegar, eins og flæðireikniritin, eru mörg þyngri keppnisforritunardæmi sem byggja á þessu.
- Því mælum við eindregið með að áhugasamir kynni sér þetta. Þetta er svolítið þungt efni, en þið getið rætt það við okkur ef þið viljið aðstoð við að átta ykkur á því.